

Inhoud

Van het bestuur	2
Van het NVOG-bureau: Media-impact	3
Pensioenperikelen	4
In memoriam Hennie Kemner	5
Fatma Koşer Kaya: Initiatiefwet spoedig behandelen	6
Zorg en politiek	7
Drie meningen over ... de financiële crisis	8
Europa – Een rol voor iedereen	10

Op 23 november aanstaande viert de NVOG haar 25-jarig bestaan met een middagsymposium in Amsterdam over solidariteit tussen de generaties. Houd die middag vrij en houd de uitnodiging per e-mail en/of post in de gaten!

In dit nummer

Geeft het bestuur een uitgebreide toelichting op het uitstekende alternatief dat de NVOG ontwikkelde voor het pensioenakkoord. Daarnaast is er een artikel over wat er in de afgelopen maanden rond dit thema passeerde op de burelen van de NVOG. Verder wordt er ingegaan op hoe de politiek zich verhoudt tot de zorg in Nederland. De drie meningen gaan dit keer over de financiële crisis. Hadden de NVOG-leden uit de bancaire wereld die zien aankomen?

FOTO: MARTINA VAN DEN DOOL

Pensioen houdt gemoederen bezig

Er gebeurde van alles deze zomer op het terrein van de pensioenen. Het bureau van de NVOG en een aantal vrijwilligers hadden dan ook hun handen vol aan het formuleren van standpunten en het geven van reacties. Ondanks het niet al te beste weer, was het voor hen een verhitte zomer.

Allereerst was daar natuurlijk het pensioenakkoord. Vrijdag voor Pinksteren, 10 juni lag het er dan eindelijk. Al snel werd echter duidelijk dat het maatschappelijk draagvlak voor dit akkoord op zijn minst betwijfeld kan worden. Ook de NVOG maakte haar standpunten kenbaar, onder meer in interviews met voorzitter Van Rooijen en door correspondentie vanuit de koepel CSO. Het is jammer dat de ouderenbonden lang niet altijd op één lijn staan als het om het pensioendossier gaat. De ANBO vaart echt een andere koers. Ze liet zich positief uit over het pensioenakkoord en toonde zelfs begrip voor het principe van premimaximering en dus voor het loslaten van het beginsel van kostendekkende premies. Bij het ter perse gaan van deze *Expliciet* was er nog steeds geen duidelijkheid

over het akkoord. De geplande hoorzitting van de Tweede Kamer werd uitgesteld; in plaats daarvan kwam er een debat met de minister.

Een ander punt was dat vlak voor het reces minister Kamp ieder 'verraaste' met een voorontwerp van een Wet versterking bestuur pensioenfondsen. Hiermee wist hij de behandeling in de Eerste Kamer van het initiatiefvoorstel (D66/VVD) over medezeggenschap van pensioengerechtigden bij pensioenfondsbesturen uit te stellen. Pas in oktober wordt duidelijk hoe het verder gaat. Kamps eigen wetsvoorstel wordt ook dit najaar aan de Tweede Kamer voorgelegd.

Erwin Nypels, de grote kracht achter het voorstel van D66/VVD, stelde hierover op zijn website: 'Het gesol van de wetgever met de rechten van gepensioneerden op medebestuur van hun pensioenfondsen is vernederend en beschamend'.

Het artikel *Pensioenperikelen* op bladzijde 4 van deze *Expliciet* gaat nader in op de ontwikkelingen rond de pensioenen.

Uitstekend alternatief voor pensioenakkoord

Een aantal vakbonden keerde zich in de afgelopen maanden vierkant tegen het pensioenakkoord van juni, zoals *FNV Bondgenoten*, maar ook *De Unie*. De NVOG legde een alternatief voorstel neer, ook bij de minister en de Tweede Kamer.

In goede tijden voerden pensioenfondsen toezeggingen uit waarvoor niet altijd werd betaald, premies voor nieuwe aanspraken werden gekort en zelfs terugstorting kwamen voor.

De vraag is of het unieke Nederlandse pensioenstelsel nu volledig op de schop moet. Nee, vinden wij, want het pensioenstelsel is alleen maar onhoudbaar doordat de sociale partners besloten hebben een additionele voorwaarde te stellen: een maximale premie die niet noodzakelijk kostendekkend is binnen een nominaal kader en a fortiori binnen een reëel kader.

En nee, omdat het huidige stelsel van aanvullende pensioenen robuust is. Immers de overgrote meerderheid van de fondsen heeft beleggingen die gelijk aan, of hoger zijn dan de verplichtingen, hoewel de buffers nog onvoldoende zijn.

(On)gevoelig

Het aanvullend pensioen is gebaseerd op een kapitaaldekkingsstelsel en is in beginsel ongevoelig voor de vergrijzing. Wel is het gevoelig voor het langlevensrisico. Voorwaarde in een kapitaaldekkingsstelsel is dat de betaalde premies voor nieuwe aanspraken kostendekkend zijn. Deze kostendekkende premie mag niet worden gedempt op basis van toekomstige rendement. Bij incidentele meevallers mogen er geen lagere premies of *premieholidays* worden vastgesteld en terugstorting van vermogen aan bedrijven is al helemaal

uit den boze. Een maximumpremie mag niet het uitgangspunt zijn, want die is niet kostendekkend.

De nog niet zo lang geleden ingevoerde *Pensioenwet* is bedoeld om het pensioenstelsel voor willekeur en tegen onverantwoorde besluiten in de pensioenfondsen te beschermen. Dus als de overheid uit hoofde van haar zorgfunctie voor de belanghebbenden geen volledige contractsvrijheid bij de pensioenen heeft toegelaten, mag ze niet achteraf faciliteren dat wat onder de beschermende paraplu van de wet is opgebouwd, wordt aangetast op een volgens diezelfde wet- en regelgeving niet toegelaten manier.

Verder moeten de korte- en langetermijnherstelplannen, die vele pensioenfondsen nu onder toezicht van DNB uitvoeren, worden voortgezet en voltooid. Ook hiervoor geldt dat bestaande wettelijke maatregelen niet zo maar opzij geschoven kunnen worden.

Status

Het pensioenakkoord is onduidelijk over de maximale premie die werkgevers nog bereid zijn te betalen, onduidelijk over de status van de in uitvoering zijnde herstelplannen, over de voorstellen rond de hogere pensioenleeftijd en de facultatieve mogelijkheid toch met 65 jaar uit te treden. De kwestie van het invaren van de oude rechten moet wachten op het resultaat van de aangekondigde onderzoeken. Hoe de aanvullende pensioenen worden omgezet in voorwaardelijke toezeggingen — die enerzijds harder zouden zijn dan de huidige, maar anderzijds riskanter en onzekerder — lijkt niet consistent. De inleg ligt vast maar de opbrengst is onzeker. Het leidt tot een stelsel waar alle risico's liggen bij de deelnemers,

slapers en de gepensioneerden. Een dergelijk stelsel leidt tot een grote mate van volatiliteit aan de inkomstenkant en/of de uitgavenkant. Werkgevers willen een vaste premie en willen aan de knoppen blijven draaien.

De NVOG heeft een goed alternatief:

- Verplichtstelling, solidariteit en collectiviteit blijven gehandhaafd.
- Verhogen pensioengerechtigde leeftijd.
- Evenwicht tussen belangen jongeren en ouderen door:
  - onderzoek naar houdbaarheid van de doorsneepremie met als mogelijk alternatief een degressieve opbouw;
  - bestaande korte- en langetermijnherstelplannen.
- Kostendekkende premies, geen premiekorting, geen terugstorting, geen premiedemping.
- Behoud van de hoofdlijnen van het Financiële Toetsing Kader. Als dit geen zekerheid van 97,5% oplevert, dan is met beperkte aanpassingen te leven.
- Werkgevers blijven verantwoordelijk voor het pensioenfonds en voor in het verleden gedane toezeggingen.
- Uitgangspunt voor indexeringen is dat de rechten van alle cohorten worden zeker gesteld.
- Alle belanghebbenden moeten vertegenwoordigd zijn in de bestuurlijke organen van pensioenfondsen.
- De werking van de bestaande pensioenwet in 2011 evalueren, zoals vastgelegd in die wet.

Tot nu toe (bij het ter perse gaan was dit de situatie) lijkt het pensioenakkoord niet voldoende steun te hebben. De NVOG zal haar visie blijven uitdragen en met haar partners nagaan op welke punten beïnvloeding verder mogelijk is.

Het NVOG-bestuur

Media-impact

De impact van de media is groot. Redacties van kranten en tv- en radio-programma's schetsen een werkelijkheid door te kiezen uit het gigantische aanbod van feiten en meningen. Dit geldt ook voor zaken die de NVOG aangaan, zoals pensioenen. Is steeds Agnes Jongerius aan het woord, of ook eens Martin van Rooijen? Wordt het opinieartikel van een hippe professor geplaatst of van een kritische burger? En hoe diepgravend mag het zijn?

De NVOG is sinds het uitbreken van de 'pensioenecrisis' vaker dan voorheen in de media verschenen, al vinden sommigen het nog niet vaak genoeg. Het genereren van media-aandacht over zoiets als pensioenen of koopkracht is echter niet zo eenvoudig. Persoonlijk leed — 'Kunt u mij in contact brengen met mogelijke slachtoffers van de dreigende pensioenverlaging?' — of protest — 'Waarom staan de rollators nog niet op het Malieveld?' — scoren nu eenmaal beter dan een degelijk uitgewerkte visie van een seniorenclub — 'En de jongeren dan?'

Post

In de dagen na zo'n publiciteitsmoment komen er altijd — soms tientallen — reacties binnen bij het NVOG-bureau. Steunbetuigingen, kritiek, hulpvragen. Vaak per e-mail, want dat is gemakkelijk, ook voor hen die voorheen waarschijnlijk niet de moeite zouden nemen om hun scheldwoorden op papier te zetten en ermee naar de brievenbus te lopen. De brieven die we nog per post krijgen, zijn in zeldzame gevallen met de hand geschreven, of op een typemachine. Zulke brieven geef ik altijd wat extra aandacht, merk ik.

De schrijvers zijn bijna altijd mannen en vaak 75-plussers. Mensen die relatief meer tijd hebben om te reage-

ren en zelf ook minder in staat zijn om iets te ondernemen tegen zaken waarover zij zich boos maken. Want boosheid klinkt in veel van die reacties wel door. Afgezien van de naargeestige *hatemails* of onleesbare epistels van verwanden, gaan veel reacties over persoonlijk leed. Mensen tonen zich dan blij en hoopvol dat er tenminste iemand is die zegt waar het op staat en die voor hun belangen opkomt. Maar laatst had ik ook een verdrietige mevrouw aan de telefoon. Ze kon het niet verkroppen dat we geen oplossingen hadden voor haar persoonlijke financiële drama. 'Dan moet je niet op TV zeggen dat je de ouderen wilt helpen', riep ze me snikkend toe en er volgde een lang verhaal over haar ellendige leven.

Effecten

Media-aandacht is voor de NVOG nodig om de publieke opinie, politici en beleidsmakers te beïnvloeden, maar we moeten ons ook blijven realiseren dat onze woorden effecten hebben, die we niet altijd beogen. Voor je het weet geef je valse hoop, of krijgt je boodschap een nieuwe uitleg. Politici zijn zich daar doorgaans wel van bewust, maar voor een vereniging is dat toch een nieuwe ervaring.

Enkele maanden geleden stond er in een ochtendkrant een kleine advertentie, waarin een individuele burger een oproep deed.

Ze kwam op mij over als een noodkreet van iemand die zich nergens gehoord voelt. Ik was dus niet zozeer bezig met de inhoudelijke boodschap van het bericht, maar vooral begaan met degene die kennelijk geen andere weg

FOTO: GERT ELBERSE

zag dan zijn boodschap tegen betaling te verspreiden, gewoon tussen het Grote Nieuws.

Als deze burger de NVOG had benaderd, zou ik hem of haar vast een 'afgescheept' gevoel hebben kunnen geven met een beleefd bedankbriefje. Wat meer kun je doen na ontvangst van bijvoorbeeld uitvoerige documentatie over kwesties tussen een AOW-er en de Sociale Verzekeringsbank? Wat moet ik aan met het schrijnende verhaal van een zieke man die van het kastje naar de muur gestuurd is? En hoe reageer ik op een pagina's tellend, maar zeer serieus voorstel voor een ander monetair systeem?

Hoe vaker de NVOG in de pers komt, hoe meer wij ook met deze vragen te maken krijgen. Natuurlijk krijgt elke serieuze brieveschrijver een antwoord. Maar ons antwoord zal nooit echt tegemoetkomen aan de tijd en energie die sommigen in hun brief aan ons hebben gestoken.

Martina van den Dool,
Directeur

Bericht aan de Regering

1. De reeds verloren oorlog tegen drugs moet beëindigd worden (of wilt u deze nog 10, 100 of 1000 jaar voortzetten); de voordelen zijn aanzienlijk groter dan de nadelen. Moed verzamelen dus.
2. Het is beter asielzoekers binnen Europa collectief op te vangen in één gebied. Er zijn gelijkgestemde landen te vinden.
3. Het lerarenprobleem kan alleen worden opgelost als we overgaan op gecomputeriseerde kennisoverdracht. Het is raadzaam hier onverwijld een begin mee te maken.
4. Kinderarbeid in ontwikkelingslanden moet niet bestreden maar juist bevorderd worden uiteraard op de juiste wijze: in de morgen werk; in de middag onder-richt en sport; het alternatief is ellende en kinderprostitutie. Het is van belang dienovereenkomstig te handelen.
5. Het verdient aanbeveling het ondernemerschap op postkapitalistische basis te stimuleren (mensen geen middel, maar mensen doel); daarmee zou een evolutionaire bijdrage worden geleverd. Iets om over na te denken.

Lezers die uit overtuiging deze advertentie na de zomer nogmaals geplaatst willen zien staat het vrij daartoe het initiatief te nemen. K.T. Dröfs.

Sale
Krood
Waad
de h
zwa
Mytho
van de
'Gewelt
- NRC Hand
UITGEVERIJ

Pensioenperikelen

Het was geen zomer om lekker achterover te leunen. Allerlei perikelen rondom de pensioenen hielden het bestuur en het bureau van de NVOG, alsook enkele vrijwilligers van de straat.

— Martina van den Dool —

Op 10 juni lag het er dan eindelijk: het lang verwachte pensioenakkoord van de Stichting van de Arbeid, als uitwerking van het hoofdlijnenakkoord van een jaar geleden. In dit akkoord, dat door het Kabinet wordt gesteund om 'AOW en pensioenen veilig te stellen en betaalbaar te houden', staan de volgende afspraken:

- De AOW-leeftijd gaat in 2020 naar 66 en naar verwachting in 2025 naar 67 jaar;
- Het AOW-pensioen gaat extra omhoog vanaf 2013;
- Mensen kunnen door een flexibele AOW vanaf leeftijd 65 kiezen wanneer ze stoppen met werken;
- De aanvullende pensioenen worden meer schokbestendig gemaakt;
- Het wordt voor oudere werknemers makkelijker om door te werken.

Al snel volgden er reacties, ook vanuit de vakorganisaties die over het akkoord hadden onderhandeld. Ze maakten duidelijk dat het maatschappelijk draagvlak voor het pensioenak-

koord op zijn minst betwijfeld kan worden. Via de CSO was de boodschap dat een wezenlijke wijziging van het pensioenstelsel niet noodzakelijk is. Er mag geen systeem komen dat werkgevers ruimte biedt om risico's bij de deelnemers en gepensioneerden te leggen. Aanpassingen in het pensioenstelsel mogen ook niet leiden tot verslechtering van de rechten van gepensioneerden en 'afstempelen' moet een ultimatum remedium blijven. De ouderenorganisaties in de CSO vinden voorts dat iedereen met een laag inkomen of een zwaar beroep een reële mogelijkheid moet hebben om op 65-jarige leeftijd te stoppen met werken en er moeten concrete afspraken worden gemaakt over het verhogen van de arbeidsparticipatie van ouderen. De extra verhoging van de AOW-uitkering is volgens de CSO-leden niet meer dan een sigaar uit eigen doos.

Inmiddels is er weer een gesprek geweest met minister Kamp (SZW) en heeft de CSO het nodige ingebracht voor een hoorzitting van de Tweede Kamer die op het laatst werd uitgesteld.

Zolang er over het zogenaamde 'invaren' van bestaande pensioenrechten geen duidelijkheid is, hoeft de door de NVOG opgerichte stichting PensioenFatsoen niet in actie te komen.

Voorontwerp

Ander nieuws was dat minister Kamp vrij onverwacht voor het reces het voorontwerp van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen indiende. Het pensioenveld werd uitgenodigd om daarop te reageren. Kamps ingrijpende voorstellen vragen een gedegen, en dus tijdrovende discussie en parlementaire behandeling.

De PensioenFederatie kwam eind augustus met een reactie die als rode draad heeft de bestuurbaarheid en het voorkomen van dubbelingen. Opvallend was dat de federatie pleit voor het afschaffen van deelnemersraden als pensioengerechtigden deel uitmaken van het pensioenfondsbestuur.

Het mag duidelijk zijn dat de pensioenfondsbesturen steeds vaker belangrijke besluiten moeten nemen over het beleggingsbeleid, herstelplannen en over de decentrale uitwerking van de afspraken in het pensioenakkoord. Een goede vertegenwoordiging van alle belanghebbenden is hierbij van groot belang. In besturen die straks moeten kiezen uit de bestuursmodellen moeten ook de pensioengerechtigden vertegenwoordigd zijn.

Zetels

De CSO heeft de minister laten weten dat het onwenselijk is dat de afhandeling van het initiatiefwetsvoorstel van D66 en VVD uitgesteld wordt. Ook vindt de CSO dat er wel wat haken en ogen zitten aan het voorontwerp van minister Kamp. De CSO stelt dat alle risicodragers naar evenredigheid vertegenwoordigd moeten zijn in een pensioenfondsbestuur en dat maximering van zetels voor pensioengerechtigden niet kan. Het verantwoordingsorgaan opheffen, zoals wordt voorgesteld, is voorbarig, omdat de principes voor goed pensioenfondsbestuur nog niet zijn geëvalueerd. De CSO stelt voor om de governancebepalingen voor rechtstreeks verzekerde regelingen in de wet te verbeteren, want het nu geregelde hoorrecht werkt niet goed.

Zie voor meer informatie ook: www.ouderenorganisaties.nl.

FOTO: FRANS LAHEY

In Memoriam Hennie Kemner

Op 17 augustus overleed oud-voorzitter van de NVOG Hennie Kemner op 74-jarige leeftijd. Hij was al geruime tijd ziek. Hennie, oud-voorzitter van de HBO-raad en na zijn pensionering onder meer actief bij de Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (NBP), werd in mei 2008 voorzitter van de

NVOG. Daarvoor was hij al enige tijd bij het bestuur te gast geweest, om zich een beeld te vormen van onze vereniging. Vrij plotseling heeft hij eind januari 2010 zijn functie moeten neerleggen, vanwege een ernstige aandoening.

Het was niet alleen voor de NVOG, maar zeker ook voor hemzelf een teleurstelling dat hij zijn plannen met de vereniging niet kon afronden. Na overleg met Hennie heeft het bestuur in het najaar van 2010 een afscheidslunch aangeboden, om hem in een genoeglijke sfeer te bedanken voor zijn inzet en bijdragen aan de belangenbehartiging voor gepensioneerden.

In zijn korte bestuursperiode is Hennie Kemner een betekenisvolle voorzitter geweest. Door zijn methodische werkwijze en zijn specifieke manier van leidinggeven, heeft hij

veel kunnen bijdragen aan het inhoudelijke, procedurele en organisatorische veranderingsproces van de NVOG. Zonder grote woorden, zonder stemverheffing, geduldig luisterend en daarna alles bondig samenvattend, leidde hij met kennis van zaken vergaderingen en gesprekken naar duidelijk geformuleerde keuzes. In de anderhalf jaar die hem na zijn aftreden nog zijn gegeven, bleef hij de ontwikkelingen binnen de NVOG met veel belangstelling volgen. Het liefst had hij er zelf nog aan meegewerkt. We zouden dat ook zeer op prijs hebben gesteld.

Nu rest een herinnering in dankbaarheid aan een zeer gewaardeerde collega en voorzitter.

Martin van Rooijen,
voorzitter NVOG

BOEKBESPREKING

Leven van € 1 per dag

De meest ultieme bespaartips

De Britse lerares Kath Kelly (1961) beschrijft in deze pocketuitgave haar ervaringen met zuinig leven. Nu weet iedereen die wel eens gekampeerd heeft dat je met wat minder luxe en comfort toekan dan je gewoon bent, maar haar verhaal gaat behoorlijk verder. Kelly besloot namelijk om een jaar lang van één euro per dag te gaan leven, haar huurlasten niet meegerekend. Gaat het er aanvankelijk nog om er financieel weer bovenop te komen, gaandeweg ontdekt ze dat haar nieuwe leefstijl haar steeds beter bevalt. Op allerlei slimme

manieren bespaart ze geld; ze ontdekt dat er veel geld voor het oprapen ligt, maar ze leert vooral dat juist consumeren het leven verrijkt. Kelly komt op het pad waar velen haar al voorgingen: mensen die zich zorgen maken over verspilling en koopzucht, en wat dat uiteindelijk met de wereld doet.

Natuurlijk hoeft de NVOG-achterban niet direct te gaan liften, of eetbare planten in het wild te gaan zoeken, maar in alle tumult over de economische ontwikkelingen en de pensioenen, geeft dit boekje wellicht een

verfrissende kijk op het leven. Achterin het boekje is een aardig overzichtje opgenomen met Nederlandse informatiebronnen, zoals www.bewust-zuinig.nl, www.genoeg.nl of www.rijkerleven.com

Kath Kelly
3e druk, april 2011,
uitgave Maarten Muntinga, Rainbow
Zilver, 192 pagina's, € 5,-
ISBN 978 90 417 62962

Oproep om initiatiefwet spoedig te behandelen

1968 is het jaar waarin ik werd geboren. In datzelfde jaar spraken de pensioengerechtigden de wens uit om een eigen vertegenwoordiging te krijgen in het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Erwin Nypels, destijds Tweede Kamerlid van D66, hoorde deze oproep. Hij vond het onbegrijpelijk dat gepensioneerden nog niet waren vertegenwoordigd in de pensioenfondsbesturen. Daar worden immers ook besluiten genomen over hun geld. Hij zette dit onderwerp op de politieke agenda en deed veel constructieve voorstellen. Helaas hielden andere politieke partijen de vernieuwingen in pensioenfondsbesturen lang tegen.

Nu, 43 jaar later, lijkt de kans groot dat het toch gaat lukken. De initiatiefwet die ik samen met collega Stef Blok (VVD) indiende, is door de Tweede Kamer aangenomen en ligt nu in de Eerste Kamer. Als die de wet ook goedkeurt, krijgen gepensioneerden eindelijk een stem in de besturen. En gelukkig maar, na 43 jaar is het hoog tijd dat gepensioneerden mee mogen beslissen over hun pensioengeld. Bij het initiatiefwetsvoorstel gaat het speciaal om het wegnemen van een uit de vorige eeuw stammende achterstelling van de groep gepensioneerden. Hiermee wordt een evenwichtig bestuursbeleid gerealiseerd. Dit is van groot maatschappelijk belang. Het voorstel heeft in de praktijk vooral effect voor de bedrijfstakpensioenfonds, waarbij tachtig procent van de gepensioneerden zijn aangesloten. De verdeling van bestuurszetels tussen gepensioneerden en werknemers zal evenredig plaatsvinden aan hun aantallen binnen het pensioenfonds.

Inmiddels heeft minister Kamp van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een nieuw wetsvoorstel aangekondigd. Daarin wordt de gehele structuur van de pensioenfondsbesturen onder de loep genomen, waaronder de representativiteit. Het definitieve wetsvoorstel moet nog naar de Tweede Kamer komen. Ons voorstel heeft daardoor het karakter van een eerste stap die gezet wordt om de belangrijkste doelstelling te bereiken: de gepensioneerden zo snel mogelijk medezeggenschap te geven, zoals werknemers die nu ook hebben. We hebben de Eerste Kamer gevraagd ons wetsvoorstel zo spoedig mogelijk te behandelen.

De tweede stap die gezet moet worden is verbetering van de kwaliteit van pensioenfondsbesturen. Hopelijk zorgt de aanstaande wet van minister Kamp daar voor vooruitgang, want op dat gebied moet er ook nog veel gebeuren.

FOTO: RUBEN SCHIPPER

Op 20 februari ben ik jarig. Ik hoop dat er voor die tijd is besloten dat gepensioneerden eindelijk medezeggenschap krijgen. Dan vier ik een dubbel feest.

Fatma Koşer Kaya,
Tweede Kamerlid D66

Kamp gaat ouderenorganisaties betrekken bij pensioenoverleg

De CSO sprak op 8 september met minister Kamp (SZW) over het pensioenakkoord en de governance bij pensioenfonds. De minister sprak zijn waardering uit over de kwalitatieve inbreng van de CSO en heeft toegezegd dat hij de ouderenorganisaties gaat betrekken bij deze relevante onderwerpen. De minister begrijpt dat de gepensioneerden haast hebben om bestuursdeelname beter geregeld te hebben, omdat er binnenkort over een groot aantal onderwerpen besluitvorming plaatsvindt. Kamp wil het wetsvoorstel over de versterking bestuur pensioenfonds, waarin dit geregeld is, snel naar de Tweede Kamer sturen. Hij zei te verwachten dat zijn voorstel voor medio 2012 wet zal zijn. De lidorganisaties gaven desgevraagd in het gesprek aan dat hun onderlinge vertrekpunt voor het pensioenakkoord misschien niet hetzelfde is, maar dat ze over de uitwerking op dezelfde lijn zitten.

Zorg en politiek

Waarom bemoeit de politiek zich met de zorg? Kunnen burgers niet voor hun eigen zorg zorgen? Joop Blom, voorzitter van de NVOG-commissie Zorg en Welzijn, vertelt hoe de overheidsbemoeienis steeds veranderde en waarop het huidige stelsel gebaseerd is.

— Joop Blom —

In de negentiende eeuw werd zorg particulier betaald, maar vooral was zorg onderdeel van naastenliefde, armenhuizen en gestichten. Kerken en kloosters hadden hierin belangrijke rollen. Vaak ook zorgden zij voor verpleegsters en bejaardenverzorgers. Ziekenkassen en werkgevers die zorg organiseerden waren er mondjesmaat.

In de twintigste eeuw moest dit veranderen vond de overheid, ook omdat grondwettelijk de bevordering van de volksgezondheid tot de verantwoordelijkheid van de overheid viel. In 1942 stelde de Duitse bezetter een ziekenfonds in voor werknemers die minder verdienen dan drieduizend gulden per jaar. Meer verdienen en zelfstandigen moesten het zelf regelen. Zo ontstonden er naast de regionale ziekenfondsen particuliere en onderlinge ziektekostenverzekeraars, die ook een acceptatiebeleid hadden.

Ziekenfonds

Het vreemde deed zich voor dat zorgkosten die door een ziekenfonds werden betaald, als volksverzekering onder de begroting van de overheid vielen, en dus onderhevig waren aan politieke besluiten. Dit was niet het geval met de kosten voor de particuliere zorgkosten. Zo ontstond er in de behandeling een verschil tussen ziekenfondsverzekerden en particuliere verzekerden.

De overheid trachtte de zorgkosten te beheersen door strikte overheidsvoorschriften voor de inrichting en de financiering van de zorg. Eigenlijk waren die alleen bestemd om de kosten van de ziekenfondsen te beheersen, maar ze hadden ook consequenties voor de particuliere patiënten.

Het gelijkheidsideaal van de toenmalige kabinetten speelde hierbij een grote rol.

Stelsel

Vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw onderzochten verschillende commissies mogelijkheden om het stelsel te veranderen. Uiteindelijk lukte dit minister Hoogervorst (VVD) in 2005. Er kwam een algemene volksverzekering. Hiermee vielen *alle* uitgaven voor — volgens de Wet op de zorgverzekering verzekerde — ziektekosten onder de rijksbegroting, en dus ook onder de richtlijnen voor de rijksbegroting en de Europese regels om die te beheersen.

Er is veel gediscussieerd over het te verzekeren pakket in de volksverzekering. Het toenmalige ziekenfondspakket werd als uitgangspunt genomen, met de bedoeling dat te verkleinen, zodat burgers zelf een aantal zorgkosten betalen. Dit gebeurt via het verzekerde zorgpakket en door eigen betalingen en/of eigen risico's. Er werd gekozen voor een systeem van premiebetaling en niet, zoals in diverse andere landen, financiering via de belastingen.

Tweeledig

De achtergrond van de bemoeienis van de politiek met de curatieve zorg is dus tweeledig. Het eerste uitgangspunt is dat de zorg goed en solidair geregeld moet zijn voor alle Nederlanders op basis van de grondwet. Het tweede is dat de kosten beheerst moeten worden, ook omdat die binnen de begrotingsdiscipline van de overheid (en Europa) moet vallen.

Daarom praat de politiek over het te verzekeren pakket, over de toegankelijkheid van de zorg, over samenwerking om de kosten te beheersen,

Ministerie van VWS

over de beheersing van het aantal en de kosten van de ingrepen — tot aan inkomens van de specialisten toe. De financiële discussie voert hierbij de boventoon.

Een groter eigen risico en meer eigen betalingen hebben directe invloed op het begrotingstekort. Aanvullende verzekeringen vallen buiten de begroting en de verantwoording van de overheid.

Nederland heeft goede curatieve gezondheidszorg, bereikbaar voor iedereen. Wel is ze kostbaar. Zolang Nederlanders dit willen betalen, moet dat kunnen. In de Verenigde Staten kijken de Democraten verlekkerd naar het Nederlandse financieringssysteem en de toegankelijkheid van de zorg. President Obama probeerde het enigszins te kopiëren, maar de Republikeinen willen dit niet. Zij vinden zorg een private zaak waarmee de overheid zich niet moet bemoeien. Op dit moment lijkt Obama dit te verliezen.

... de financiële crisis

— Marieke Sjerps —

Ondoorzichtige producten, topsalarissen, dreigende faillissementen en een wereldwijde crisis op de koop toe. Er kleeft inmiddels wel een imago probleem aan de bancaire wereld. Verschillende NVOG-verenigingen zijn gelieerd aan banken. De meeste van hun leden waren al met pensioen voordat de crisis begon. Hoe ervaren oud-bankmedewerkers de crisis?

Cor ten
Donkelaar
**Secretaris van de Vereniging
Gepensioneerden Rabobank
(VG Rabobank) – (67)**

‘Ik heb ruim veertig jaar bij de Rabobank gewerkt in verschillende functies, zowel regionaal als bij Rabobank Nederland. Inmiddels ben ik vijf jaar met pensioen. Onze organisatie heeft zich altijd anders opgesteld dan andere banken. We hebben geen aandeelhouders die we tevreden moeten stellen, alleen klanten en leden. Winst is niet ons hoogste doel. Soms opereert de Rabobank dan ook behoudender dan andere banken.

We voelen ons niet verantwoordelijk voor de crisis maar we hebben er wel last van dat mensen bankiers als een vreemd ras zijn gaan beschouwen. Dat heeft veel te maken met de mate van

risico’s die bankiers zijn gaan nemen, volgens het Angelsaksische model dat vooral kortetermijndenken betekent. De Rabobank is geen heilig boontje. Ze is daar ook een poosje in meegegaan, maar inmiddels is dat weer ingedamd. Want kortetermijndenken brengt met zich mee dat je elk kwartaal beter moet presteren dan het vorige. Wanneer managers bij hun aanstelling al afspraken kunnen maken over bonussen en een vertrekvergoeding, dan is het nemen van risico’s over de rug van anderen makkelijk.’

Gebakken peren

‘Op Europees niveau heeft niemand gemerkt dat het in landen als Griekenland qua begrotingsbeleid uit de hand liep. Nu zitten we met de gebakken peren. In dit licht begrijp ik al helemaal niet dat de VS nog steeds geld op de wereldmarkt kunnen lenen. Ik hoop dat er goede oplossingen

*‘Er zijn geen
sancties en dat
is een groot
probleem’*

komen en dat er beter gecontroleerd wordt. Wat en hoe kan ik als simpele burger niet overzien, ook niet met mijn financiële achtergrond. Er zijn namelijk geen sancties en dat is een groot probleem.

Nederlandse banken passen nu beter op hun zaak. Maar het Angelsaksische denken ligt niet achter ons, vooral

kleine handelaren en vermogensbeheerders blijven op die manier werken. Daarom adviseer ik ieder om voorzichtig te zijn met zijn bezittingen. Geen bokkesprongen maken. Verliezen worden vooral veroorzaakt doordat mensen te snel ergens uitstappen. Als je geschoren wordt moet je stil blijven zitten.’

Joop van
der Groen
**Lid van de Vereniging van
Gepensioneerden van Van Lanschot
Bankiers (VGL)
Destijds adjunct-directeur, verantwoordelijk voor Kapitaalmarkt – (69)**

‘Er zijn enorme verschillen tussen banken. Sommige banken zijn zo groot dat ze bij een crisis door de staat in stand gehouden moeten worden, omdat anders de landelijke economie op haar kont valt. Kleinere banken laat de overheid gewoon omvallen. Verschillen zijn er ook in waaraan banken hun geld uitgeven. Van Lanschot heeft alleen risicoarme beleggingen. Het grote publiek heeft daar geen kijk op en scheert makkelijk alle banken

over één kam. Dat neemt niet weg dat er naast deze imago-problemen zorgelijke ontwikkelingen waren en zijn.'

Dominostenen

'Met wat er in de afgelopen jaren gebeurd is, hadden zelfs insiders niet eerder kennis gemaakt. Niemand voorspelde tien, elf jaar geleden dat de Amerikaanse hypotheekmarkt zulke gevolgen kon hebben. We wisten niet dat wereldwijd de ontwikkelingen elkaar zo konden beïnvloeden en elkaar als dominostenen konden raken.

Elke bank maakt haar eigen afwegingen. Er moeten talloze zaken en renterisico's tegen elkaar worden afgewogen. De soort debiteuren, lang en kort geld, en hoe dat alles gefinancierd wordt, daarmee zijn grote fouten gemaakt, vooral met de verpakte hypotheek. Achteraf is het bizar dat niemand vraagtekens zette bij de mogelijkheid die Amerikanen kregen om steeds meer hypotheek te krijgen.

Amerika is met zijn oplopende schul-

'De financiële wereld wordt steeds moeilijker voorspelbaar'

den al jaren een risicovol land. Hoeveel risico willen banken daar lopen? We kunnen niet buiten de dollar, maar de mate waarin moet je wel overwegen. Niet voor niets zetten India en China een deel van hun dollarinvesteringen om in euro's.

Tussendoor spelen hedgefonds een rol. Ze willen snel veel geld verdienen. Met hun speculaties zorgen ze voor grote bewegingen op de markt. Actie,

reactie. De financiële wereld wordt steeds moeilijker voorspelbaar. Dat maakt mensen onzeker. Wie met zijn reserves extra wil verdienen, moet heel goed uitkijken. Er wordt onvoorzichtig en met te weinig kennis geopereerd. Door burgers, maar zeker ook door banken.'

Hans van Putten
Voorzitter Vereniging van Gepensioneerden NIBC – (71)

'NIBC is een zakenbank die sinds kort via internet ook de particuliere consument spaarmogelijkheden biedt. In de financiële wereld is ze een relatief kleine speler. Ik werkte op de afdeling Intensief Beheer, waar de probleemgevallen werden behandeld. Daarvoor was ik afdelingshoofd van een kredietafdeling.

Toen ik op mijn zestigste met de vut ging, waren het goede jaren voor de banken. De financiële crisis die drie jaar geleden begon, kwam voor mij dan ook als een donderslag bij heldere hemel. Ik wist niet dat banken zo sterk betrokken waren bij bijvoorbeeld financieringen in Amerika, waar de problemen zijn ontstaan. We hadden geen

weet van constructies die weliswaar veel konden opleveren, maar waarvan de risico's overeenkomstig waren. De onderliggende zekerheden van de uitstaande hypotheek bleken boterzacht te zijn. Dat mijn voormalige werkgever hierbij ook sterk betrokken was, heeft me onaangenaam verrast. NIBC was een van de banken die staatshulp heeft gekregen.'

Spaarrente

'Het imago van de banken heeft een flinke deuk opgelopen, hoewel het uiteindelijk ook de klant is die de rekening betaalt, bijvoorbeeld via een lage spaarrente. Tegenwoordig worden risico's beter in kaart gebracht. Zo heeft NIBC recent bekendgemaakt dat ze geen uitzettingen in zwakke eurolanden heeft.

'De financiële crisis kwam voor mij als een donderslag bij heldere hemel'

Banken worden nu min of meergedwongen om mee te betalen aan het oplossen van de schulden van landen als Griekenland en Portugal. Begrijpelijk, hoewel deze landen zo wel worden beloofd voor hun slechte beleid. Er zijn raakvlakken met het bedrijfsleven. Wij lieten wel eens probleemkredieten door een koper van een bedrijf met een discount overnemen om het bedrijf te redden. Zelf konden we zo een deel van het oorspronkelijke krediet binnenkrijgen. Knopen tellen, dus.

Ik kan niet zeggen of 'we' van de crisis geleerd hebben. Er zijn nog steeds heel grote partijen in de valutamarkt die speculeren op een manier waar wij als kleine man niet aan toe komen.'

Oplossingen voor vergrijzend Europa volgens EY2012 Coalition

European Year for **Active Ageing**
and **Solidarity between Generations 2012**

— Martina van den Dool —

Vanaf 2012 neemt het aantal werkenden in heel Europa sterk af, terwijl het aantal zestigplussers stijgt. Bovendien neemt de culturele diversiteit onder de groep ouderen toe. Tijd om dit niet langer als een probleem, maar als een uitdaging op te pakken. Voor de NVOG is dit al jaren een punt van aandacht.

Dit voorjaar bracht een twintigtal samenwerkende organisaties onder de naam *EY2012 Coalition* een brochure uit, waarin zij een voorschot nemen op het *Europees Jaar van de Intergenerationele Solidariteit*. Aan deze coalitie doet *AGE Platform Europe* mee, waarbij ook de NVOG is aangesloten. Onder het motto *Everyone has a role to play!*, reikt de brochure mogelijkheden aan om op alle niveaus om te gaan met het feit dat Europa vergrijst. Volgend jaar is het tien jaar geleden dat de EU-lidstaten het *United Nation's*

International Plan of Action on Ageing (MIPAA) aannamen. Ze zouden zich inspannen om het actief ouder worden (*active ageing*) te bevorderen en om de rechten en behoeften van ouderen in beleid te borgen. De belangrijkste punten waren en zijn:

- Zorg dat mensen langer doorwerken en ontmoedig de vroege pensioering;
- Bestrijd uitsluiting van ouderen in hun leefgemeenschap en bevorder actief burgerschap;
- Voorkom afhankelijkheid op hoge leeftijd zoveel mogelijk.

Met *active ageing* wordt bedoeld dat ouderen zo lang mogelijk in geestelijke en lichamelijke gezondheid kunnen verkeren en dat ze ook zelfstandig kunnen blijven deelnemen in de maatschappij. Hiervoor is de inzet en de solidariteit van alle generaties nodig. Immers alleen met elkaar is een samenleving mogelijk waarin iedereen een rol

naar vermogen kan vervullen en kan er op gelijkwaardige basis geprofiteerd worden van allerlei economische en sociale ontwikkelingen. Hiervoor is de niet zo fraaie term *intergenerationele solidariteit* bedacht.

Met de huidige bevolkingssamenstelling is het absoluut noodzakelijk om de kennis en ervaring van iedereen te benutten en obstakels weg te nemen die hun nu nog in de weg staan om actief bij te dragen.

De brochure van de *EY2012 Coalition* zet goed op een rij wat landelijke beleidsmakers, werkgevers, universiteiten, maatschappelijke organisaties en individuen zouden moeten doen. Er moet bijvoorbeeld meer regelgeving zijn om leeftijdsdiscriminatie tegen te gaan. Het moet eenvoudiger zijn om werk en zorg te combineren. Ook het voorkomen van armoede en eenzaamheid zijn belangrijke beleidspunten. Verder zal op gezondheidsgebied het nodige aangepakt moeten worden: mensen worden ouder, maar niet bepaald gezonder. Veel kan voorkomen worden door preventiebeleid en promotie van een gezonde levensstijl.

De Engelstalige brochure van EY2012 Coalition staat op de NVOG-website. Zie verder ook: www.active-ageing-2012.eu

Toolkit Governance Pensioenfondsen

Het Nationaal Register heeft een nieuwe Toolkit over governance bij pensioenfondsen (OPF/BPF) uitgebracht. Dit gebeurt bewust vooruitlopend op mogelijke wetswijzigingen, omdat, volgens het Nationaal Register: 'Fondsen zich niet kunnen permitteren niets te doen tot 2015'. Het boekwerkje gaat in op bestuur, intern en extern toezicht, medezeggenschap, communicatie, uitbesteding en cultuur. Bestellen kan via www.nationaalregister.nl

Colofon

NVOG Expliciet is het kwartaalblad van de Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden. Het blad is het gratis informatieorgaan voor de aangesloten lidorganisaties en externe relaties van de NVOG.

In NVOG Expliciet verschijnen artikelen op het gebied van ouderenbeleid, in het bijzonder over pensioenen, inkomen, zorg en welzijn. Het NVOG-bestuur is eindverantwoordelijk voor de inhoud. De operationele verantwoordelijkheid is in handen van de redactie.

NVOG Expliciet kan zowel per post als per e-mail worden ontvangen. Adreswijzigingen kunnen worden doorgegeven aan de NVOG, per e-mail of telefonisch. Het magazine is ook te downloaden via de website van de NVOG.

Het overnemen van artikelen en/of foto's uit NVOG Expliciet is toegestaan met toestemming van de NVOG én met bron- en auteursvermelding. Externe medewerkers vragen hiervoor een honorarium. Om dit te regelen kunt u rechtstreeks contact opnemen met de betreffende fotograaf of journalist (onder andere vindbaar via internet).

Redactie

Hoofdredactie	Martina van den Dool (NVOG)
Eindredactie	Marieke Sjerps (Sjerps Communicatie)
Redactiesecretariaat	Betty Berger, Belinda Koops (beiden NVOG)

Aan dit nummer werkten mee

Joop Blom, Fatma Koşer Kaya

Redactieadres

NVOG
Postbus 2069
3500 GB Utrecht
T : 030 - 284 60 80
E : info@gepensioneerden.nl
W : www.gepensioneerden.nl

Vormgeving en druk

Rooduijn communicatie & design, Den Haag

ISSN-nummer: 1877-9697

Bestuur NVOG

dhr. drs. M.J. van Rooijen, voorzitter
dhr. H.J.W. Bindels, vice-voorzitter
dhr. ing. S. Molkenboer MBA, vice-voorzitter
dhr. E.J.H.C. van Lamoen, secretaris
dhr. drs. S. Wage, penningmeester
dhr. F. Candel
mw. M.R. Matthijsen
dhr. prof. dr. B.M.S. van Praag

Over de NVOG

De NVOG is de landelijke overkoepelende vereniging van organisaties van gepensioneerden, afkomstig uit het bedrijfsleven, de overheid en maatschappelijke organisaties. De NVOG werd opgericht in 1986. Ze behartigt de collectieve belangen van de gepensioneerden en hun nagelaten betrekkingen bij de overheid, politieke partijen en andere relevante instanties. Bij de vereniging zijn ruim 90 organisaties aangesloten (met circa 150.000 leden), die de belangen van ruim een miljoen gepensioneerden behartigen.

De NVOG is een vrijwilligersorganisatie die steunt op de onbetaalde medewerking van tientallen leden van de aangesloten organisaties. Verder heeft de vereniging in Utrecht een klein kantoor met drie vaste krachten.

Onderwerpen waarvoor de NVOG zich inzet liggen voornamelijk op de terreinen inkomen, pensioenen, zorg en welzijn.

De NVOG is verenigd met de Unie KBO, de PCOB en het NOOM in de koepel van ouderenorganisaties CSO, die samen ruim 550.000 ouderen vertegenwoordigt.

AANGESLOTEN ORGANISATIES

(Voor telefoonnummers, zie: www.gepensioneerden.nl)

- ABAB** - Vereniging van oud-medewerkers ABAB
ABN AMRO - Belangenvereniging Postactieven ABN AMRO (BPA)
Achmea - Achmea Gepensioneerden Vereniging (AGV)
AC-medewerkers - Vereniging van Oud AC-medewerkers (VOAC)
Agrarische sectoren - Vereniging van Gepensioneerden uit de coöperatieve Agrarische sectoren en Zuivelindustrie (VGAZ)
ANWB - Vereniging van Gepensioneerden ANWB
ARCADIS - Vereniging van Gepensioneerden ARCADIS (VGA)
Atos Origin - Vereniging van Gepensioneerden van Atos Origin (VGAO)
AVEBE - Vereniging van Gepensioneerden van AVEBE (VerGePa)
AWV(N) - Vereniging van AWV(N) Gepensioneerden
BAM - Vereniging BAM Gepensioneerden (voorheen HBG)
Berenschot - Vereniging Gepensioneerden Berenschot
Bouwcentrum - Vereniging van Belanghebbenden bij het Bouwcentrum Pensioenfonds (BBPf)
BP - Vereniging van Oud BP-medewerkers (VOBP)
BPM/NOVA - Vereniging van Oud BPM/NOVA-medewerkers (VOBNM)
Brill - Belangenvereniging Oud-medewerkers Koninklijke Brill N.V. (B.O.B.)
Buhrmann - Vereniging Gepensioneerden Buhrmann/Corporate Express
Cargill - Vereniging van Gepensioneerden Cargill Nederland
Cehave - Vereniging van Gepensioneerden Cehave Landbouwbelang
Chevron Texaco - Vereniging van Gepensioneerden Chevron Texaco
CSM Suiker - Vereniging van Gepensioneerden en Nabestaanden CSM Suiker
De Nederlandsche Bank - Belangenvereniging Pensioengerechtigden De Nederlandsche Bank N.V. (BP DNB)
Douwe Egberts - Vereniging van Gepensioneerden Douwe Egberts (VGDE)
DOW - Vereniging van DOW Gepensioneerden in Nederland (VDG)
Draka en NKf - Vereniging van Gepensioneerden Draka en NKf (VvGDN)
DSM - Vereniging DSM Gepensioneerden (VDP)
Dupont - Vereniging van Gepensioneerden Dupont Nederland (VGDN)
Elsevier - Vereniging van Gepensioneerden Elsevier-Ondernemingen(VGEO)
ENCI - ENCI-Vereniging van Gepensioneerden (EVG)
ExxonMobil - Vereniging van Gepensioneerden van ExxonMobil (VGEM)
Fujifilm - Belangenvereniging Pensioengerechtigden Fujifilm
Gasunie - Vereniging van Pensioengerechtigden en Postactieven Gasunie (VGGasunie)
Haskoning - Belangenvereniging Gepensioneerden Haskoning (BGH)
Heineken - Vereniging van Gepensioneerden bij Heineken (VGH)
Hercules - Vereniging van Gepensioneerden van Hercules in Nederland
Holland Casino - Vereniging Gepensioneerden Holland Casino
Hunter Douglas - Vereniging van Hunter Douglas Gepensioneerden (VHDG)
IBM - Vereniging van oud-medewerkers van IBM Nederland (Grey Blue Circle)
ING - Vereniging Senioren ING (VSI)
KLM - Vereniging van Gepensioneerden der KLM
Kodak - Vereniging van Gepensioneerden van Kodak Nederland B.V.
Koninklijke Ten Cate - Vereniging van Gepensioneerden Koninklijke Ten Cate (VGKTC)
KPMG - Vereniging Gepensioneerden KPMG
Landbouwschap - Vereniging Belanghebbenden Pensioenverordening Landbouwschap
Lanschot - Vereniging van Gepensioneerden van Van Lanschot Bankiers (VGL)
Lease Pensioenbelang - Vereniging Lease Pensioenbelang (VeLP)
Loodsen - Vereniging van Nederlandse Oud-Loodsen (VNo-L)
Lyondell - Vereniging van Gepensioneerden Lyondell (VVG-Lyondell)
Media - Vereniging van Gepensioneerde medewerkers bij de Omroep en andere Media (VGOMedia)
Meneba - Vereniging van Gepensioneerden Meneba (VGM)
Michelin - Vereniging van Oud-Michelin-Medewerkers (VOM)
NBP - Nederlandse Bond voor Pensioenbelangen (NBP)
Nedlloyd - Vereniging Deelnemers Nedlloyd Pensioenfonds (DNP)
NHTV - Vereniging van Gepensioneerden NHTV
NIBC - Vereniging van Gepensioneerden NIBC
Nutreco - Vereniging Gepensioneerden Nutreco
Océ - Vereniging Gepensioneerden Océ (VG-Océ)
Officieren - Koninklijke Vereniging van Eervol ontslagen Officieren van de Nederlandse Krijgsmacht (KVEO)
Paramelt - Vereniging Gepensioneerden Paramelt
Perfetti van Melle - Vereniging van Gepensioneerden Pensioenfonds Perfetti Van Melle (VGPM)
Politie - Belangenvereniging Pensioengerechtigden Politie (BPPol)
PUSH - Stichting PUSH (VOEKS, FPVG, VUG, VGAN, VGSP, VOHM, VPP-TDV)
Rabobank - Vereniging Gepensioneerden Rabobank (VG-Rabobank)
Rath en Doodeheefver - Vereniging Belanghebbenden Pensioenen Rath en Doodeheefver
Rijkswaterstaat - Vereniging van Oud-medewerkers Rijkswaterstaat (VOR)
Robeco - Vereniging van Gepensioneerden van de Robeco Groep (VGRG)
SABIC - Vereniging Gepensioneerden SABIC Europe (VGSE)
Schiphol - Vereniging Gepensioneerden Schiphol
SER & Bedrijfsschappen - Vereniging Gepensioneerden Stichting Pensioenfonds SER & Bedrijfsschappen (PSB)
Siemens - Vereniging van Gepensioneerden en vervroegd uitgetreden van Siemens Nederland N.V. (VG Siemens)
Stork - Vereniging Gepensioneerden Stork (VGS)
Strabo - Vereniging Gerechtigden Pensioen Reglementen Strabo Verpakkingen N.V.
Thales - Vereniging van (vroeg)gepensioneerden van de Stichting Pensioenfonds Thales Nederland (VSPNTN)
TNO - Vereniging van Oud TNO-ers (eTNOs)
Triumph - Vereniging van Gepensioneerden en Pensioenrechtbebbenden Triumph (VGT)
Unisys - Belangenvereniging van Oud Medewerkers Unisys (BOMU)
Ureco Nederland - "De Kern" Vereniging van Gepensioneerden Ureco Nederland
UWV - Gepensioneerdenvereniging UWV (GvJ)
Veilig Verkeer Nederland - Vereniging van Gepensioneerden Veilig Verkeer Nederland (VVGvVN)
Vereenigde Glasfabrieken - Vereniging van Gepensioneerden Vereenigde Glasfabrieken
Vervoerspersoneel - Bond van Gepensioneerd Vervoerspersoneel (BGV)
Volker Wessels Stevin - Vereniging van Gepensioneerden van Koninklijke Volker Wessels Stevin (VGKWWS)
Volkshuisvesters Pensioen - Vereniging van Gepensioneerden van de Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties (VGSPW)
Vopak - Vereniging Gepensioneerden Vopak (VGV)
Wegener - Vereniging van Gepensioneerden van het Algemeen Pensioenfonds Wegener
Whirlpool - Vereniging van Whirlpool Gepensioneerden (VWG)
Wilma - Vereniging van Gepensioneerde Deelnemers Stichting Pensioenfonds Wilma
Zorg en Welzijn - Belangenvereniging Pensioengerechtigden Pensioenfonds Zorg en Welzijn (BPP)